

Posudek oponentky
na diplomovou práci Michaely Řehákové na téma:

Určovací žaloba jako typ žaloby

I.

K volbě tématu:

Autorka zvolila za objekt svého zájmu institut praktický, jehož některé doktrinální a praktické souvislosti nejsou řešeny jednoznačně. Jde o institut v procesním právu tradiční s dlouhou historií. Náročnost tématu je v jeho relativně úzkém zaměření, které klade na autorku vyšší nároky. Volbu tématu je třeba jednoznačně přivítat, protože takto zaměřených děl je relativně málo.

II

K systematickému rozvržení textu:

Text předložené práce je rozvržen do pěti kapitol. Text je v zásadě přehledný. Autorkou zvolená systematika má však následující nedostatky. Druhá kapitola, resp. její podkapitoly neodrážejí jednotlivá zvolená kritéria. A to ačkoli se v nich autorka výborně orientuje, jak vyplývá z výkladů zde obsažených. Dále lze namítat, že třetí až pátá kapitola jsou obsahově součástí práce, která se věnuje vlastnímu diplomovému úkolu a tak s respektem k jeho vnitřní logice by měly být subkapitolami jedné části práce.

III.

K vlastnímu zpracování tématu:

Autorka v práci postupuje v zásadě správně od úvah abstraktní povahy (doktrinální vymezení žaloby, žalobního práva, složek žaloby, konsekvence dispoziční zásady, náležitosti žaloby jakožto procesního úkonu účastníka atd.) ke specifickým žaloby určovací a k otázkám aplikačním. Výklady k dispoziční zásadě opírá autorka nikoli o stěžejní doktrinální prameny klasické procesualistiky. Naopak výklady ohledně pojmových složek žaloby jsou podloženy i analýzou judikatorních postojů (viz např. problém právní kvalifikace jakožto obsahu žaloby). Ocenit je třeba i autorčin jednoznačný postoj k některým uměle vytvářeným a bezúčelným kritériím rozlišování žalob. Zadané téma má obsahově dvě části. Jde o obecné otázky k institutu žaloby. Druhou část tématu pak organicky tvoří specifika žaloby určovací, která je vlastním

diplomovým zadáním, to mělo reflektovat lepší systematické rozvržení výkladů. Výhrady lze mít rovněž k vnitřnímu uspořádání výkladů obsažených v kapitole druhé. Ačkoli autorka přesvědčivě uvádí a komentuje kritéria rozlišování žalob, jí zvolené řazení v rámci této kapitoly jej neodráží. Věcně lze rovněž polemizovat s autorčiným závěrem ohledně praktičnosti hromadných žalob, navíc je autorka spojuje s ochranou veřejnoprávních hodnot, resp. základních lidských práv. Autorka dále konstatuje, že určovací žaloba není v praxi častá. Takové konstatování – není-li podloženo statisticky – má povahu zevšeobecnujícího úsudku bez argumentace. Oceňuji naopak výklady ohledně překážek litispendence, resp. res iudicata a podané určovací žaloby, v nichž autorka prokazuje velmi solidní úroveň znalostí práva, doktrinálních postojů i judikatury. Totéž hodnocení platí i pro výklady o podmínce prokázání naléhavého právního zájmu žalobcem, když autorka zasvěceně polemizuje s již vysloveným postojem o jeho povaze. Autorce lze přisvědčit i v závěru ohledně žalob na určení právních skutečností v souvislosti s řešením některých sporných otázek dědického práva. Věcně správné je i rozlišování určovacích žalob na obecné a zvláštní (podle autorky na žaloby dle § 80 OSŘ a zákonné) jako dva základní typy, dále se větvící do subtypů. Autorka připomíná i další možná kritéria (negativní a pozitivní žaloby atd.). V rámci základního dělení pak autorka vykládá další nejčastější (a nejvýznamnější) subtypy určovacích žalob. Na str. 46 zmiňuje autorka žalobu na určení vlastnictví k movité věci a uvádí ji jako výjimečnou. V rámci ústní obhajoby by mohla autorka zmínit využití této žaloby např. v souvislosti s vypořádáním společného jmění manželů. Ocenit je třeba fundovanost výkladů ohledně žalob na určení neplatnosti smlouvy či o vnitřní diferenciaci pracovněprávních žalob a o žalobách, k nimž je žalobce legitimován zákonem. Pojem zákonná žaloba nezdá se býti nejpriléhavějším.

IV.

Závěr:

Předložená diplomová práce zcela splňuje požadavky kladené na tento druh prací, a to svým rozsahem, obsahem i způsobem zpracování, proto ji doporučuji k ústní obhajobě.

Navržená klasifikace: výborně.

V Praze dne 5.5.2022

Prof. JUDr. Alena Macková, Ph.D.